

5. Винберг А.И. Криминалистическая одорология // Криминалистика на службе следствия. Вильнюс. 1967. С. 5-18.

Цісар Богдана Олександрівна

курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук,
професор, полковник поліції

Миرونюк Р.В.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Діти – це особлива частина суспільства, якій притаманні особлива поведінка, необхідна любов, турбота та опіка. Внаслідок свого становища діти потребують особливого підходу, соціального захисту та поваги до їхніх прав.

Жорстоке поводження з дітьми і нехтування їх інтересами можуть мати різні види і форми, але їх наслідки завжди завдають серйозної шкоди здоров'ю, розвитку і соціалізації дитини, нерідко складають загрозу її життю чи навіть, спричиняють смерть. За статистикою зі 100 випадків фізичного насильства над дітьми приблизно 1-2 закінчуються смертю жертви [1].

Загальні аспекти проблеми насильства над дітьми вивчали провідні науковці: Т. Алексеєнко, О. Безпалько, Н. Максимова та ін. Питання насильства над дитиною в сім'ї висвітлені в роботах таких науковців і практиків, як Н. Абдель-Хаді, Л. Алексеєва та ін.

Взагалі виділяють три основні види насильства: фізичне, психічне та сексуальне. Хоча зазвичай дитина-жертва страждає одночасно від декількох видів насильства.

Фізичне насильство – нанесення дитині батьками чи особами, що їх замінюють, вихователями чи іншими особами фізичних травм, різних тілесних ушкоджень, що завдають збиток здоров'ю дитини, порушують її розвиток і позбавляють життя (ці дії можуть здійснюватися у формі побиття, катування, штовхань, у вигляді ударів, ляпасів, припікання гарячими предметами, рідинами, використання усіяких предметів як знаряддя бузувірства). Фізичне насильство включає також залучення дитини до вживання наркотиків, алкоголю, пропонування їй отруйних засобів чи

медичних препаратів, що викликають одурманення (наприклад, снодійних, не прописаних лікарем), а також спроби удушення чи втоплення дитини.

У деяких ролинах як дисциплінарну міру використовують різні види фізичного покарання – від потиличників і ляпанців до пороття ременем.

Необхідно усвідомлювати, що фізичне насильство – це фізичний напад (катування), воно майже завжди супроводжується словесними образами і психічною травмою. Сексуальне насильство чи спокуса – використання дитини (хлопчика чи дівчинки) дорослою людиною чи іншою дитиною для задоволення сексуальних потреб або отримання вигоди.

Психічне (емоційне) насильство – постійна чи періодична словесна образа дитини, погрози з боку батьків, опікунів, учителів, вихователів, приниження її людського достоїнства, обвинувачення її в тому, у чому вона не винна, демонстрація нелюбові, ворожості до дитини (до цього виду насильства належать також постійна неправда, обман дитини (у результаті чого вона втрачає довіру до дорослого), а також ситуації, коли вимоги до дитини не відповідають її віковим можливостям).

Зневага інтересами і потребами дитини (нехтування) – відсутність належного забезпечення основних потреб дитини в їжі, одязі, житлі, вихованні, медичній допомозі з боку батьків чи осіб, їх що заміняють, у силу об'єктивних причин (бідність, психічні хвороби, недосвідченість) і без таких. Типовим прикладом зневажливого ставлення до дітей є залишення їх без догляду, що часто призводить до нещасних випадків, отруєнь та інших небезпечних для життя і здоров'я дитини наслідків.

Інцест (сексуальне насильство) неминуче супроводжується руйнуванням сімейних стосунків та довіри в сім'ї, маніпулятивними стосунками, а часто й залякуванням з боку кривдника, що кваліфікується як психологічне насильство. Складовою частиною практично всіх видів насильства є фізичне (побиття) та емоційне (загрози вбити або покалічити).

Будучи емоційно відкинутими ще до народження, такі діти народжуються раніше терміну в два рази частіше в порівнянні з дітьми від бажаної вагітності, вони частіше мають недостатню масу тіла, частіше хворіють у перші місяці життя, гірше розвиваються[2].

Сьогодні багато дітей живуть без батьківської опіки. Тому немало важливою проблемою є насильство в житті прийомних дітей та дітей, які були покинуті батьками. Червоною ниткою насильство проходить через все їхнє життя, починаючи з моменту народження, а може навіть і внутрішньоутробно. Як правило, це діти з асоціальних сімей (алко-, наркозалежних), де насильство - це просто спосіб життя. І дитина, ще не усвідомлюючи цього, стикається з ним - кричить, її не чують, хоче їсти - не годують, мокрі пелюшки - не змінюють, хоче на руки - не беруть. Ось така правда життя! І основне її посилення-«кричи, не кричи, ти нікому не потрібен, світ небезпечний»[3]. Наслідками жорстокого поводження з дітьми

є фізичні, психічні та соціальні. Що ж робити? Як допомогти дитині, яка постраждала від насильства?

Підсумувавши вище сказане, та давши відповіді на певні запитання, потрібно: перш за все, самому дорослому, не варто панікувати, і не транслювати дитині: «Те, що з тобою сталося мене «розвалює», я з цим не справляюся», дорослим необхідно сформувавши зріле ставлення. (Напр, з випадку з Сашком, нове послання прийомних батьків: «Те, що з тобою було - це погано, дорослі не повинні бити дітей, це неправильно. У батьків і дітей повинні бути теплі і довірчі відносини». І підкріпили це послання дією - не били його як він просив, під час його істерик не кричали, а спокійно, словами його заспокоювали, давали тепло і турботу.

По – друге, прийняти дитину з усіма її «страшними» історіями життя. Вислуховувати її і не втрачати свідомість від почутого тому, що під час розповіді дитина буде за вами спостерігати, зчитуючи інформацію невербально, щоб вгадати ваше ставлення до цього.

По- третє, самостійно, або за допомогою фахівців-психологів озброїтися арсеналом методик казкотерапії, арттерапії, пісочної терапії в роботі з дитиною.

По- четверте, допомогти дитині сформувавши нове ставлення до травмуючих подій. («Мене били не тому, що я поганий, а тому, що батьки були не в змозі бути ними. Адже не всі ж можуть бути батьками!»)

І на останок, дати дитині новий спосіб взаємодії зі світом - без насильства, за допомогою слів, тілесних обіймів, душевного тепла.

Нормативно-правова база регулює відносини та права дітей та дорослих. У наступних документах визначені ці відносини.

Відповідно до статті 52 Конституції України діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом.

Згідно ч.6, 7 статті 150 Сімейного кодексу України забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.

Стаття 10 Закону України «Про охорону дитинства» зазначає, що кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини.[4]

Отже, можна зробити такий висновок, що саме держава через органи опіки і піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у порядку, встановленому законодавством, повинна надавати дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у

запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дитиною, передачі інформації про ці випадки для розгляду до відповідних уповноважених законом органів для проведення розслідування і вжиття заходів щодо припинення насильства. До виховання дітей потрібно поставитись дуже серйозно, адже діти – це майбутнє нашої держави [5].

1. Г.В. Стефанишин. Нормативне забезпечення насильства над дітьми інтернет-посилання: <http://obljustif.gov.ua/doluna/52565-2/>

2. Доцент кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка, к.мед.н. Юрценюк О.С., асистент кафедри Ротар С.С.

3. Василенко Т.В., практикуючий психолог Міського центру дитини, пісочний терапевт, аналітик, «Насильство у житті дитини» інтернет-посилання: <https://changeonelife.ua/ua/news/nasilstvo-u-zhitti-ditini>

4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III.

URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

5. Про запобігання та протидію домашньому насиллю : закон України від 07.12.2017 №2229-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

Циб І.С.,
курсант факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Гаркуша В.В.,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Останнім часом у суспільстві спостерігається зниження соціальних стандартів життя, підвищення безробіття населення, збільшення серед населення кількості осіб, які перебувають у негативних психоемоційних станах (агресивність, роздратованість, ворожість та ін.), підвищення загальної кількості правопорушень та зростання жорстокої злочинності, що посилює екстремальність професійної діяльності працівників Національної поліції України (далі НПУ). Забезпечення правопорядку в суспільстві за таких умов потребує, з одного боку, підвищення якості професійної освіти працівників правоохоронних органів і цілеспрямованого формування в них відповідних особистісних якостей, а з іншого-професійної надійності.